ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകോനനവതിതമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകോനനവതിതമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
സരസ്വത്യാസ്തടേ രാജന്നൃഷയഃ സത്രമാസത ।
വിതർകഃ സമഭൂത്തേഷാം ത്രിഷ്വധീശേഷു കോ മഹാൻ ॥ **1** ॥

തസ്യ ജിജ്ഞാസയാ തേ വൈ
ഭൃഗും ബ്രഹ്മസുതം നൃപ ।
തജ്ജ്ഞപ്ത്യൈ പ്രേഷയാമാസുഃ
സോഽഭ്യഗാദ് ബ്രഹ്മണഃ സഭാം ॥ **2** ॥

ന തസ്മൈ പ്രഹ്വണം സ്തോത്രം ചക്രേ സത്ത്വപരീക്ഷയാ ।
തസ്മൈ ചുക്രോധ ഭഗവാൻ പ്രജ്വലൻ സ്വേന തേജസാ ॥ **3** ॥

സ ആത്മൻയുത്ഥിതം മൻയുമാത്മജായാത്മനാ പ്രഭുഃ ।
അശീശമദ് യഥാ വഹ്നിം സ്വയോൻയാ വാരിണാഽഽത്മഭൂഃ ॥ **4** ॥

തതഃ കൈലാസമഗമത് സ തം ദേവോ മഹേശ്വരഃ ।
പരിരബ്ധും സമാരേഭ ഉത്ഥായ ഭ്രാതരം മുദാ ॥ **5** ॥

നൈച്ഛത്ത്വമസ്യുത്പഥഗ ഇതി ദേവശ്ചുകോപ ഹ ।
ശൂലമുദ്യമ്യ തം ഹന്തുമാരേഭേ തിഗ്മലോചനഃ ॥ **6** ॥

പതിത്വാ പാദയോർദേവീ സാന്ത്വയാമാസ തം ഗിരാ।
അഥോ ജഗാമ വൈകുംഠം യത്ര ദേവോ ജനാർദനഃ ॥ **7** ॥

ശയാനം ശ്രിയ ഉത്സംഗേ പദാ വക്ഷസ്യതാഡയത്।
തത ഉത്ഥായ ഭഗവാൻ സഹ ലക്ഷ്മ്യാ സതാം ഗതിഃ ॥ **8** ॥

സ്വതൽപാദവരുഹ്യാഥ നനാമ ശിരസാ മുനിം।
ആഹ തേ സ്വാഗതം ബ്രഹ്മൻ നിഷീദാത്രാസനേ ക്ഷണം।
അജാനതാമാഗതാൻ വഃ ക്ഷന്തുമർഹഥ നഃ പ്രഭോ ॥ **9** ॥

അതീവ കോമലൗ താത ചരണൗ തേ മഹാമുനേ।
ഇത്യുക്ത്വാ വിപ്രചരണൗ മർദയൻ സ്വേന പാണിനാ ॥ **10** ॥

പുനീഹി സഹലോകം മാം ലോകപാലാംശ്ച മദ്ഗതാൻ।
പാദോദകേന ഭവതസ്തീർഥാനാം തീർഥകാരിണാ ॥ **11** ॥

അദ്യാഹം ഭഗവംൽലക്ഷ്മ്യാ ആസമേകാന്തഭാജനം।
വത്സ്യത്യുരസി മേ ഭൂതിർഭവത്പാദഹതാംഹസഃ ॥ **12** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവം ബ്രുവാണേ വൈകുംഠേ
ഭൃഗുസ്തൻമന്ദ്രയാ ഗിരാ।
നിർവൃതസ്തർപിതസ്തൂഷ്ണീം
ഭക്ത്യുത്കംഠോഽശ്രുലോചനഃ ॥ **13** ॥

പുനശ്ച സത്രമാവ്രജ്യ മുനീനാം ബ്രഹ്മവാദിനാം।
സ്വാനുഭൂതമശേഷേണ രാജൻ ഭൃഗുരവർണയത് ॥ **14** ॥

തന്നിശമ്യാഥ മുനയോ വിസ്മിതാ മുക്തസംശയാഃ।
ഭൂയാംസം ശ്രദ്ദധുർവിഷ്ണും യതഃ ശാന്തിർയതോഽഭയം ॥ **15** ॥

ധർമഃ സാക്ഷാദ് യതോ ജ്ഞാനം
വൈരാഗ്യം ച തദൻവിതം।
ഐശ്വർയം ചാഷ്ടധാ യസ്മാദ്
യശശ്ചാത്മമലാപഹം ॥ **16** ॥

മുനീനാം ൻയസ്തദണ്ഡാനാം ശാന്താനാം സമചേതസാം।
അകിഞ്ചനാനാം സാധൂനാം യമാഹുഃ പരമാം ഗതിം ॥ **17** ॥

സത്ത്വം യസ്യ പ്രിയാ മൂർതിർബ്രാഹ്മണാസ്ത്വിഷ്ടദേവതാഃ।
ഭജന്ത്യനാശിഷഃ ശാന്താ യം വാ നിപുണബുദ്ധയഃ ॥ **18** ॥

ത്രിവിധാകൃതയസ്തസ്യ രാക്ഷസാ അസുരാഃ സുരാഃ।
ഗുണിൻയാ മായയാ സൃഷ്ടാഃ സത്ത്വം തത്തീർഥസാധനം ॥ **19** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവം സാരസ്വതാ വിപ്രാ നൃണാം സംശയനുത്തയേ।
പുരുഷസ്യ പദാംഭോജസേവയാ തദ്ഗതിം ഗതാഃ ॥ **20** ॥

സൂത ഉവാച
ഇത്യേതൻമുനിതനയാസ്യപദ്മഗന്ധ -
പീയൂഷം ഭവഭയഭിത് പരസ്യ പുംസഃ।
സുശ്ലോകം ശ്രവണപുടൈഃ പിബത്യഭീക്ഷ്ണം
പാന്ഥോഽധ്വശ്രമണപരിശ്രമം ജഹാതി ॥ **21** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏകദാ ദ്വാരവത്യാം തു വിപ്രപത്ന്യാഃ കുമാരകഃ।
ജാതമാത്രോ ഭുവം സ്പൃഷ്ട്വാ മമാര കില ഭാരത ॥ **22** ॥

വിപ്രോ ഗൃഹീത്വാ മൃതകം രാജദ്വാർയുപധായ സഃ।
ഇദം പ്രോവാച വിലപന്നാതുരോ ദീനമാനസഃ ॥ **23** ॥

ബ്രഹ്മദ്വിഷഃ ശഠധിയോ ലുബ്ധസ്യ വിഷയാത്മനഃ।
ക്ഷത്രബന്ധോഃ കർമദോഷാത് പഞ്ചത്വം മേ ഗതോഽർഭകഃ ॥ **24** ॥

ഹിംസാവിഹാരം നൃപതിം ദുഃശീലമജിതേന്ദ്രിയം।
പ്രജാ ഭജന്ത്യഃ സീദന്തി ദരിദ്രാ നിത്യദുഃഖിതാഃ ॥ **25** ॥

ഏവം ദ്വിതീയം വിപ്രർഷിസ്തൃതീയം ത്വേവമേവ ച।
വിസൃജ്യ സ നൃപദ്വാരി താം ഗാഥാം സമഗായത ॥ **26** ॥

താമർജുന ഉപശ്രുത്യ കർഹിചിത് കേശവാന്തികേ।
പരേതേ നവമേ ബാലേ ബ്രാഹ്മണം സമഭാഷത ॥ **27** ॥

കിംസ്വിദ് ബ്രഹ്മംസ്ത്വന്നിവാസേ ഇഹ നാസ്തി ധനുർധരഃ।
രാജന്യബന്ധുരേതേ വൈ ബ്രാഹ്മണാഃ സത്ര ആസതേ ॥ **28** ॥

ധനദാരാത്മജാപൃക്തോ യത്ര ശോചന്തി ബ്രാഹ്മണാഃ।
തേ വൈ രാജന്യവേഷേണ നടാ ജീവന്ത്യസുംഭരാഃ ॥ **29** ॥

അഹം പ്രജാ വാം ഭഗവൻ രക്ഷിഷ്യേ ദീനയോരിഹ।
അനിസ്തീർണപ്രതിജ്ഞോഽഗ്നിം പ്രവേക്ഷ്യേ ഹതകൽമഷഃ ॥ **30** ॥

ബ്രാഹ്മണ ഉവാച
സങ്കർഷണോ വാസുദേവഃ പ്രദ്യുമ്നോ ധൻവിനാം വരഃ।
അനിരുദ്ധോഽപ്രതിരഥോ ന ത്രാതും ശക്നുവന്തി യത് ॥ **31** ॥

തത് കഥം നു ഭവാൻ കർമ ദുഷ്കരം ജഗദീശ്വരൈഃ।
ചികീർഷസി ത്വം ബാലിശ്യാത് തന്ന ശ്രദ്ദധ്മഹേ വയം ॥ **32** ॥

അർജുന ഉവാച
നാഹം സങ്കർഷണോ ബ്രഹ്മൻ
ന കൃഷ്ണഃ കാർഷ്ണിരേവ ച।

അഹം വാ അർജുനോ നാമ
ഗാണ്ഡീവം യസ്യ വൈ ധനുഃ ॥ **33** ॥

മാവമംസ്ഥാ മമ ബ്രഹ്മൻ വീർയം ത്ര്യംബകതോഷണം।
മൃത്യും വിജിത്യ പ്രധനേ ആനേഷ്യേ തേ പ്രജാം പ്രഭോ ॥ **34** ॥

ഏവം വിശ്രംഭിതോ വിപ്രഃ ഫാൽഗുനേന പരന്തപ।
ജഗാമ സ്വഗൃഹം പ്രീതഃ പാർഥവീർയം നിശാമയൻ ॥ **35** ॥

പ്രസൂതികാല ആസന്നേ ഭാർയായാ ദ്വിജസത്തമഃ।
പാഹി പാഹി പ്രജാം മൃത്യോരിത്യാഹാർജുനമാതുരഃ ॥ **36** ॥

സ ഉപസ്പൃശ്യ ശുച്യംഭോ നമസ്കൃത്യ മഹേശ്വരം।
ദിവ്യാൻയസ്ത്രാണി സംസ്മൃത്യ സജ്യം ഗാണ്ഡീവമാദദേ ॥ **37** ॥

ൻയരുണത് സൂതികാഗാരം
ശരൈർനാനാസ്ത്രയോജിതൈഃ।
തിർയഗൂർധ്വമധഃ പാർഥ -
ശ്ചകാര ശരപഞ്ജരം ॥ **38** ॥

തതഃ കുമാരഃ സഞ്ജാതോ വിപ്രപത്ന്യാ രുദൻ മുഹുഃ।
സദ്യോഽദർശനമാപേദേ സശരീരോ വിഹായസാ ॥ **39** ॥

തദാഽഽഹ വിപ്രോ വിജയം വിനിന്ദൻ കൃഷ്ണസന്നിധൗ।
മൗഢ്യം പശ്യത മേ യോഽഹം ശ്രദ്ദധേ ക്ലീബകത്ഥനം ॥ **40** ॥

ന പ്രദ്യുമ്നോ നാനിരുദ്ധോ ന രാമോ ന ച കേശവഃ।
യസ്യ ശേകുഃ പരിത്രാതും കോഽൻയസ്തദവിതേശ്വരഃ ॥ **41** ॥

ധിഗർജുനം മൃഷാവാദം ധിഗാത്മശ്ലാഘിനോ ധനുഃ।
ദൈവോപസൃഷ്ടം യോ മൗഢ്യാദാനിനീഷതി ദുർമതിഃ ॥ **42** ॥

ഏവം ശപതി വിപ്രർഷൗ വിദ്യാമാസ്ഥായ ഫാൽഗുനഃ।
യയൗ സംയമനീമാശു യത്രാസ്തേ ഭഗവാൻ യമഃ ॥ **43** ॥

വിപ്രാപത്യമചക്ഷാണസ്തത ഐന്ദ്രീമഗാത് പുരീം।
ആഗ്നേയീം നൈരൃതീം സൗമ്യാം വായവ്യാം വാരുണീമഥ।
രസാതലം നാകപൃഷ്ഠം ധിഷ്ണ്യാൻയൻയാൻയുദായുധഃ ॥ **44** ॥

തതോഽലബ്ധദ്വിജസുതോ ഹ്യനിസ്തീർണപ്രതിശ്രുതഃ।
അഗ്നിം വിവിക്ഷുഃ കൃഷ്ണേന പ്രത്യുക്തഃ പ്രതിഷേധതാ ॥ **45** ॥

ദർശയേ ദ്വിജസൂനൂംസ്തേ മാവജ്ഞാത്മാനമാത്മനാ।
യേ തേ നഃ കീർതിം വിമലാം മനുഷ്യാഃ സ്ഥാപയിഷ്യന്തി ॥ **46** ॥

ഇതി സംഭാഷ്യ ഭഗവാനർജുനേന സഹേശ്വരഃ।
ദിവ്യം സ്വരഥമാസ്ഥായ പ്രതീചീം ദിശമാവിശത് ॥ **47** ॥

സപ്ത ദ്വീപാൻ സപ്ത സിന്ധൂൻ സപ്തസപ്തഗിരീനഥ।
ലോകാലോകം തഥാതീത്യ വിവേശ സുമഹത്തമഃ ॥ **48** ॥

തത്രാശ്വാഃ ശൈബ്യസുഗ്രീവമേഘപുഷ്പബലാഹകാഃ।
തമസി ഭ്രഷ്ടഗതയോ ബഭൂവുർഭരതർഷഭ ॥ **49** ॥

താൻ ദൃഷ്ട്വാ ഭഗവാൻ കൃഷ്ണോ മഹായോഗേശ്വരേശ്വരഃ।
സഹസ്രാദിത്യസങ്കാശം സ്വചക്രം പ്രാഹിണോത് പുരഃ ॥ **50** ॥

തമഃ സുഘോരം ഗഹനം കൃതം മഹദ്
വിദാരയദ് ഭൂരിതരേണ രോചിഷാ।
മനോജവം നിർവിവിശേ സുദർശനം
ഗുണച്യുതോ രാമശരോ യഥാ ചമൂഃ ॥ **51** ॥

ദ്വാരേണ ചക്രാനുപഥേന തത്തമഃ
പരം പരം ജ്യോതിരനന്തപാരം।
സമശ്നുവാനം പ്രസമീക്ഷ്യ ഫാൽഗുനഃ
പ്രതാഡിതാക്ഷോഽപിദധേഽക്ഷിണീ ഉഭേ ॥ **52** ॥

തതഃ പ്രവിഷ്ടഃ സലിലം നഭസ്വതാ
ബലീയസൈജദ്ബൃഹദൂർമിഭൂഷണം।
തത്രാദ്ഭുതം വൈ ഭവനം ദ്യുമത്തമം
ഭ്രാജൻമണിസ്തംഭസഹസ്രശോഭിതം ॥ **53** ॥

തസ്മിൻ മഹാഭീമമനന്തമദ്ഭുതം
സഹസ്രമൂർധന്യഫണാമണിദ്യുഭിഃ।
വിഭ്രാജമാനം ദ്വിഗുണോൽബണേക്ഷണം
സിതാചലാഭം ശിതികംഠജിഹ്വം ॥ **54** ॥

ദദർശ തദ്ഭോഗസുഖാസനം വിഭും
മഹാനുഭാവം പുരുഷോത്തമോത്തമം।
സാന്ദ്രാംബുദാഭം സുപിശംഗവാസസം
പ്രസന്നവക്ത്രം രുചിരായതേക്ഷണം ॥ **55** ॥

മഹാമണിവ്രാതകിരീടകുണ്ഡല -
പ്രഭാപരിക്ഷിപ്തസഹസ്രകുന്തലം।
പ്രലംബചാർവഷ്ടഭുജം സകൗസ്തുഭം
ശ്രീവത്സലക്ഷ്മം വനമാലയാ വൃതം ॥ **56** ॥

സുനന്ദനന്ദപ്രമുഖൈഃ സ്വപാർഷദൈ -
ശ്ചക്രാദിഭിർമൂർതിധരൈർനിജായുധൈഃ।
പുഷ്ട്യാ ശ്രിയാ കീർത്യജയാഖിലർദ്ധിഭി -
ർനിഷേവ്യമാണം പരമേഷ്ഠിനാം പതിം ॥ **57** ॥

വവന്ദ ആത്മാനമനന്തമച്യുതോ
ജിഷ്ണുശ്ച തദ്ദർശനജാതസാധ്വസഃ।
താവാഹ ഭൂമാ പരമേഷ്ഠിനാം പ്രഭു -
ർബദ്ധാഞ്ജലീ സസ്മിതമൂർജയാ ഗിരാ ॥ **58** ॥

ദ്വിജാത്മജാ മേ യുവയോർദിദൃക്ഷുണാ
മയോപനീതാ ഭുവി ധർമഗുപ്തയേ।
കലാവതീർണാവവനേർഭരാസുരാൻ
ഹത്വേഹ ഭൂയസ്ത്വരയേതമന്തി മേ ॥ **59** ॥

പൂർണകാമാവപി യുവാം നരനാരായണാവൃഷീ।
ധർമമാചരതാം സ്ഥിത്യൈ ഋഷഭൗ ലോകസംഗ്രഹം ॥ **60** ॥

ഇത്യാദിഷ്ടൗ ഭഗവതാ തൗ കൃഷ്ണൗ പരമേഷ്ഠിനാ।
ഓമിത്യാനമ്യ ഭൂമാനമാദായ ദ്വിജദാരകാൻ ॥ **61** ॥

ൻയവർതതാം സ്വകം ധാമ സമ്പ്രഹൃഷ്ടൗ യഥാഗതം।
വിപ്രായ ദദതുഃ പുത്രാൻ യഥാരൂപം യഥാവയഃ ॥ **62** ॥

നിശാമ്യ വൈഷ്ണവം ധാമ
പാർഥഃ പരമവിസ്മിതഃ।
യത്കിഞ്ചിത് പൗരുഷം പുംസാം
മേനേ കൃഷ്ണാനുകമ്പിതം ॥ **63** ॥

ഇതീദൃശാൻയനേകാനി വീർയാണീഹ പ്രദർശയൻ।
ബുഭുജേ വിഷയാൻ ഗ്രാമ്യാനീജേ ചാത്യൂർജിതൈർമഖൈഃ ॥ **64** ॥

പ്രവവർഷാഖിലാൻ കാമാൻ പ്രജാസു ബ്രാഹ്മണാദിഷു।
യഥാകാലം യഥൈവേന്ദ്രോ ഭഗവാംശ്രൈഷ്ഠ്യമാസ്ഥിതഃ ॥ **65** ॥

ഹത്വാ നൃപാനധർമിഷ്ഠാൻ ഘാതയിത്വാർജുനാദിഭിഃ।
അഞ്ജസാ വർതയാമാസ ധർമം ധർമസുതാദിഭിഃ ॥ **66** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ
ദ്വിജകുമാരാനയനം നാമ ഏകോനനവതിതമോഽധ്യായഃ ॥